

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 133/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

181/2009. (VI. 17.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **mezőtúri** panaszos¹ 2009. március 17-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. június 10-én megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. március 17-én terjesztett elő panaszbeadványt a 2009. március 15-én vele szemben történt, illetve őt érintő rendőri intézkedések (igazoltatás, ruházat és csomag átvizsgálás, előállítás és ennek körülményei, időtartama) tárgyában, és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

1) A panaszos 2009. március 17-én a Testülethez elektronikus formában előterjesztett, majd 2009. március 23-án aláírásával is megerősített panaszbeadványában előadta, hogy 2009. március 15-én 10 óra 30 perc körül Budapesten, a VIII. kerület Rákóczi úton gyalogosan, Árpád sávós, valamint 1848-as történelmi zászlókkal közlekedett egy rendezvény helyszínére felé. Az egyik helyszínen lévő rendőr igazoltatásra szólította fel és az intézkedés során a panaszos kokárdáját is elvette, mert az „emberi élet kioltására alkalmas eszközzel”, egy két centiméteres tüvel volt feltűzve.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

2) Az igazoltatást követően az intézkedő rendőr a zászlók tartó rúdjaiknak belsejét is leellenőrizte, hogy megbizonyosodjon arról, nem rejtenek-e szűrő-vagy vágóeszközöket. Mindeközben az intézkedésről videofelvétel készült, amit a panaszos öccse sérelmezett, s így másodszori felszólításra engedelmeskedett csupán a rendőri felszólításnak, miszerint forduljon szembe a kamerával. A panaszos a teljes intézkedéssorozatot jogszerűtlennek tartotta. Ezt követően a panaszost a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Gyorskocsi utcai fogdájaiba szállították.

3) A fogdában egy külön helyiségben ingóságait elvették tőle, majd egy fogdaőr felszólította, hogy vetkőzzön le. Itt a panaszos elmondása szerint folyamatos „nagymagyarozás, hazafizás, skinheadezés” zajlott, valamint kifogásolták a panaszos ruházatának piros, fehér, zöld árnyalatait. Ruhadarabjait egyenként átnézték, miközben meztelenül kellett várakoznia. Majd felszólították, hogy háromszor forduljon körbe, közben testrészeit hosszasan nézegették. Felszólították, hogy háromszor guggoljon le, a talpát emelje fel, majd a nemi szervét is emelje fel. A panaszos kifogásolta, hogy mindezt nem orvos kérte tőle, ezért a történeteket emberi méltósághoz való alapvető joga sérelmének, sértő és megalázó bánásmódnak tartotta. Mikor a Nemzeti Jogvédő Szolgálat, valamint hozzátartozójának kiértesítését kérve, azt a választ kapta, hogy „az csak a benntartottakra vonatkozik”.

4) A panaszos sérelmezte a vele szemben közbiztonság különösen veszélyes eszköz birtoklásáért indított szabálysértési eljárásban hozott határozatot is, így ezzel szemben kifogással élt.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

II.

1) A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjéhez, és megküldeni kérte az ügyvel összefüggésben keletkezett rendőrségi dokumentumokat.

2) A Rendőrség a Testület felvilágosítás-kérésére a következő dokumentumokat küldte meg:

– Budapest rendőrfőkapitányának 01000/12945/2009/Ált. számú egyedi utasítása, amelyben 2009. március 14.00 órától 2009. március 16., 08.00 óráig fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest teljes területére.

– A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése, amely részletes válaszokat adott a Testület által feltett kérdésekre.

– A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Akció Osztály Műveleti Alosztály II. r. hadnagyának jelentését, amelyben leírta a panaszossal szemben az VIII. kerület, Rákóczi út 27. szám alatt történt intézkedések körülményeit.

- A panaszos előállítás alatt történt meghallgatásáról készült jegyzőkönyv másolata.
- A panaszos rendezvényről való előállításáról kitöltött jelentőlap másolata.
- A panaszos fogdába történt befogadásakor a bü. orvos által kiállított orvosi vélemény másolata.
- A panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás másolata.
- A panaszost közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés elkövetése miatt elmarasztaló határozat másolata.
- A szabálysértési ügyben foganatosított elkobzást igazoló átvételi elismervény
- A panaszos halasztó hatályú kifogása a BRFK. VIII. kerületi Rendőrkapitányságánál, mint szabálysértési hatóságnál betervezve
- A BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályának a kifogás elbírálása céljából, a Pesti Központi Kerületi Bírósághoz írt levele

A Testület a fenti dokumentumokon kívül állásfoglalása kialakításakor tekintettel volt az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentésében (a továbbiakban: Jelentés) foglaltakra is.

A Rendőrség által a Testület részére az ügyvel kapcsolatban megküldött dokumentumokból az alábbiakat lehetett megállapítani.

3) Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 08.00 óráig. A feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokoltá teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezen kívül az indokolás tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik.

4) A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése a Testület által a felvilágosításkérés keretei között feltett kérdésekre a következő válaszokat tartalmazza.

- Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, valamint a Magyar Helsinki Bizottságának az elérhetőségeit tartalmazó kiadványt a Magyar Helsinki Bizottság 2003-ban adta ki. Csak a 2009. március 15-ei panaszügyek kapcsán derült fény arra, hogy az ezen szereplő elérhetőségek megváltoztak, ezért intézkedés történt

arra, hogy a BRFK Központi Fogdában egy 2005-ben kiadott kiadvány kerüljön elhelyezésre. A Testülethez fordulás lehetősége – az összefoglaló jelentés szerint – azért nem szerepel a tájékoztatóban, mivel ezt semmilyen norma nem írja elő; leszámítva a rendőri intézkedések elleni panaszok egységes kezeléséről szóló 36/2008. (OT 19.) ORFK utasítás egyes, nem kellő pontossággal megfogalmazott rendelkezéseit. Az összefoglaló jelentés azonban arra nézve is tájékoztatást adott, hogy jelenleg folyamatban van egy BRFK intézkedés kiadása, amelyben szabályozni kívánják, hogy a Testületre vonatkozó tájékoztatás a BRFK Központi Panaszirodán, az ügyeleteken, a BRFK Központi Fogdán, valamint a helyi szervek fogdáin és előállító helyiségeiben is elhelyezésre kerüljön.

4) Az összefoglaló jelentés leírja, hogy a panaszost az említett napon 11 óra 9 perckor állították elő az VIII. kerület, Rákóczi út 27. szám előtt, az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja alapján, mivel az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm.rendelet (a továbbiakban: Szabs. r.) szerinti közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértést követett el, illetve az eljárás vele szemben azonnal lefolytatható volt. A panaszossal szemben a BRFK VIII. Kerületi Rendőrkapitányság, mint szabálysértési hatóság a szabálysértési eljárást lefolytatta, melynek során a panaszost eljárás alá vont személyként meghallgatták, és vele szemben 40 000 Ft pénzbírságot szabtak ki. E határozat ellen a panaszos kifogással élt, amelynek elbírálása jelenleg a Pesti Központi Kerületi Bíróságon van folyamatban.

A panaszos előállítása 2009. március 15-én 10 óra 25 perctől 2009. március 15-én 15 óra 45 percig tartott; Az előállítási jelentések szerint az előállított személyek – így a panaszos is – a jogaikról és kötelezettségeikről szóló tájékoztatást megkapták az előállítóba történő elhelyezés előtt; szükségleteiket bármikor jelezheték. A BRFK Központi Fogda azonban elsősorban őrizetbe vett, illetve előzetes letartóztatásba vett személyek elhelyezésére van kialakítva, a kerületi rendőrkapitányságokkal ellentétben itt nincs ügyeletes tiszt, aki az előállítottak jogainak biztosításáért felelős lenne. A fogdaőrség azonban az előállítottakat a tájékoztatókkal ellátta, illetve akinek valamilyen kérdése, problémája volt, annak az ügyében intézkedést kezdeményezett, vagy továbbította a szabálysértési előadónak. A szabálysértés elkövetése miatt előállított személyek esetében nem került rendelvénnyel kiállításra – amelyen az előadó rendelkezik a kapcsolattartásra jogosult személyekről stb. –, ezért a fogdaőr nem tudhatta, hogy az előállított személy kivel tarthat kapcsolatot. Ezért a fogdaőröknek sem joguk, sem kötelezettségük, sem lehetőségük nem volt a fogvatartottak hozzátartozóinak értesítésére. Egyébként pedig nem lelhető fel annak dokumentált nyoma, hogy a panaszos kérte volna hozzátartozója értesítését.

A BRFK Gyorskocsi utcai objektumában ruházatátvizsgálást hajtottak végre. Ennek a ruházatátvizsgálásnak és a testfelület vizuális áttekintésének a célja a fogdai rendkívüli események (pl. szándékos önkárosítás, támadás, szökés) megelőzése, „ennek érdekében el kell venni a hónaljba, lábujjak közé rejtett zsillettet, önakasztásra alkalmas szövetet, fonalat, spárgát, a herezacskók alá rejtett drogot, illetőleg más, fogdában nem tartható szereket, gyógyszereket.” E ruházatátvizsgálás során az előállítottat felszólították, hogy a nála lévő tárgyakat helyezze letétbe, majd a ruházat

átvizsgálása érdekében egy lefüggönyözött irodarészben ruházata levetésére szólították fel, így a fogdaőrnek lehetősége nyílt a ruházatot anélkül átvizsgálni, hogy az előállított testéhez hozzáért volna. Majd megtekintés útján a fogdaőr ellenőrizte, hogy az előállított testen visel-e fogdában nem tartható stb. eszközt, tárgyat. Ezt az átvizsgálást valamennyi esetben az előállítottal azonos nemű személy végezte, orvos bevonására csupán motozás esetében kerül sor, a büntetőeljárás szabályainak megfelelően – előállítottak esetében nem. A BRFK-n azonban belső vizsgálat folyt a kérdéskörben, melynek során megállapítást nyert, hogy a fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor „az előállított személyek teljes, levetett ruházatát, ezt követően testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés aránytalan és indokolatlan volt.” A vizsgálat szerint a BRFK Közbiztonsági Szervek Közrendvédelmi Főosztály Fogdaszolgálati Osztály vezetője – felelős parancsnokként – helytelenül értelmezte a fogdára vonatkozó szabályokat, és nem gondoskodott arról, hogy az előállítottak elhelyezésére ne a fogdában történő befogadás általános szabályai, hanem az előállításra vonatkozó előírások alapján történjen. A vizsgálat azt is megállapította, hogy a ruházatátvizsgálás szabályai helytelenül kerültek alkalmazásra, mert előállított személy esetén csak a ruházat átvizsgálása szükséges, a testfelület ruházat nélküli átvizsgálása az őrizetbe vettek, szabálysértési őrizetbe vettek stb. esetén alkalmazandó eljárás – előállítottak esetén nem. Mindezek miatt a fogdaőrrel és a fogdaparancsnokkal szemben fegyelmi eljárás indult.

4) A BRFK Rendészeti Szervek Bevetési Főosztály Akció Osztály Műveleti Alosztályában szolgálatot teljesítő r. hadnagy jelentése szerint ő az említett napon a Cserjés 15 egység parancsnokaként a BRFK vezetője által elrendelt fokozott ellenőrzés keretében igazoltatta a panaszost, majd ruházat és csomagátvizsgálást fogantatosított vele szemben. Ennek során hátizsákjának első zsebéből előkerült 1 darab fekete színű gázspray, melyen PFEFFER KO FOG felirat volt látható, valamint találtak még egy szemrésznél kivágott csuklyát és egy piros-fehér színű WARRIORS feliratú kötött sálát. A panaszossal közölték, hogy a 175/2003 (X. 28) Kormányrendelet alapján a 20 g töltőanyagnál nagyobb tömegű gázspray közbiztonságra különösen veszélyes eszköznek minősül, így cselekménye szabálysértést képez. A történeteket az eljáró rendőrök jelentették a BRFK Törzs felé, ahonnan azt a parancsot kapták, hogy panaszost állítsák elő a BRFK Gyorskocsi utcai objektumába. Ennek megfelelően a helyszínen megjelentek a BRFK Bevetési Főosztály Őr-Kísérő Osztály beosztottjai egy r. százados irányításával, akik panaszost rabszállításra rendszeresített szolgálati gépkocsival a Gyorskocsi utcai objektumba szállították. A kísérésben részt vett a szolgálatot teljesítő r. hadnagy is. A panaszos sérülés és panaszmentesen átadásra került, a közbiztonságra különösen veszélyes eszköznek minősített gázsprayt elkobozták és arról átvételi elismervényt állítottak ki. Ellene szabálysértési feljelentést tettek.

5) A jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése alapján személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, a 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint „akitől tárgyi bizonyítékot kell

megszerezni vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani” előállítását foganatosították, figyelemmel arra is, hogy vele szemben az eljárás azonnal lefolytatható volt

Az előállítás kapcsán az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján az előállítás okáról tájékoztató, illetve az előállítás idejéről szóló igazolás kiállításra került. Az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban a panaszos a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) 2. § (8)–(9) bekezdései, valamint a Rendőrség Fogdaszolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján megkapta.

6) A panaszos előállítás alatt történt meghallgatásáról készült jegyzőkönyv szerint a panaszost eljárás alá vont személyként 2009. március 15-én 13 óra 59 perckor hallgatták meg. Ennek során panaszos a jegyzőkönyv „nem nyilatkozom” részének aláhúzásával nem kívánt élni nyilatkozattételi jogával, így a szabálysértési hatóság ezen nyilatkozat hiányában hozta meg döntését.

7) A panaszos rendezvényről való előállításáról kitöltött jelentőlapon az előállítás kapcsán tényállásként arra való utalás szerepel, hogy a panaszosnál talált 1 db fekete színű gázspray a 175/2003 (X. 28) Kormányrendelet alapján közbiztonságra különösen veszélyes eszköznek minősült, ezáltal a panaszos szabálysértést követett el.

8) A panaszos fogdába történt befogadásakor a bv. orvos által kiállított orvosi vélemény szerint a panaszoson friss sérülés nem volt látható, így rendőrségi fogdán elhelyezhető.

9) A panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás szerint ő 2009. március 15-én 10 óra 25 perctől 2009. március 15-én 15 óra 45 percig, személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedés miatt a BRFK Rendészeti Szervek Közrendvédelmi Főosztály Gyorskocsi utcai objektumában tartózkodott. Ezen időtartam alatt sérülése és panasza nem keletkezett. Az igazoláson az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának és a Magyar Helsinki Bizottságnak az elérhetőségei tévesen vannak megjelölve, valamint nincs feltüntetve a Testülethez való fordulás lehetősége.

10) A panaszost közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés elkövetése miatt elmarasztaló határozat szerint őt 2009. március 15-én ezen szabálysértés elkövetése miatt 40 000 Ft pénzbírsággal sújtották, valamint a közbiztonságra különösen veszélyes eszköz elkobzását rendelték el. A határozat felülvizsgálatát a közléstől számított nyolc napon belül, halasztó hatályú kifogás benyújtásával lehet kérni. Az Indokolás a történeti tényállást lényegében a rendőrségi dokumentumok ismeretében, annak megfelelően rögzíti. A szabálysértési előadó a panaszos és a rendőrök által elmondottak alapján a közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértésének elkövetését bizonyítva látta, mivel a rendőri intézkedésnek volt megfelelő jogalapja, hiszen cselekményével

megvalósította a 175/2003. (X. 28) a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló Korm.rendelet 3. §-ának (1) bekezdésébe ütköző szabálysértést.

III.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – a kifogásolt rendőri intézkedések érintették a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, személyi szabadságát, panaszjogát, tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, valamint összefüggésbe hozhatók a megalázó elbánás alkotmányos tilalmával.

Az Indokolás alább következő részeiben a sérelmezett rendőri intézkedéseket ezen alapvető jogokkal összefüggésben értékeli a Testület.

IV.

Azzal a körülménnyel kapcsolatban, hogy a panaszossal szemben a rendezvény helyszínére tartva igazoltatást, valamint ruházat és csomagátvizsgálást foganatosítottak, majd a közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés miatt előállítása felől intézkedtek, a Testület a következőket állapította meg.

1) Az Rtv. 11. § (1) bekezdésének első fordulata szerint: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni”. Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a a következőképpen fogalmazza meg: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A 17. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.” A 19. § (1) bekezdése alapján a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”

A fokozott ellenőrzés szabályai között az Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdései úgy rendelkeznek, hogy: „(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. (3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a

közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.” A 31. § a ruházat átvizsgálásáról még a következőket mondja ki: „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.” Ezt a Szolgálati Szabályzat 40. §-a a következőképpen fejt ki: „(1) A ruházat, csomag és jármű átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. (3) Ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra kerülhet sor különösen: a) igazoltatás során, b) fokozott ellenőrzés során, c) személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor, d) rendezvény, esemény alkalmával meghatározott területre belépő személyek esetében, e) az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából fontos létesítményekbe való be- és kilépéskor. (3) A jármű vagy csomag átvizsgálásának türése a birtokos a (2) bekezdés a), b), c) pont esetében kényszeríthető, a d), és e) pont esetében az átvizsgáláshoz való hozzájárulás megtagadása esetén a beléptetést meg kell tagadni.”

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja szerint: „A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.”

A panaszos igazoltatása és átvizsgálása az adott helyszínen a fokozott ellenőrzés alapján a területen tartózkodók ruházatának átvizsgálása – különös tekintettel a közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére – jogszerű volt az Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdései, valamint a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése és 40. §-a alapján. Annak megítélése kapcsán, hogy a rendőrség a fokozott ellenőrzés elrendelésének lehetőségével az említett napon indokoltan élt-e, a Testület jelentőséget tulajdonított a közelmúlt rendezvényekkel összefüggő tapasztalatainak. Ebből kiindulva, tekintettel a rendezvények és várhatóan a résztvevők igen nagy számára, alappal lehetett számítani a demonstrációk helyszínén, illetve azok közelében rendbontók megjelenésére, a közrendet és köznyugalmat megzavaró eseményekre. Ezért a Testület megítélése szerint a rendezvények helyszínéhez közeli területekre nézve a rendőrség indokoltan rendelt el fokozott ellenőrzést. Vizsgálható ugyanakkor az is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított konkrét ruházat és csomag átvizsgálás nem volt-e egyértelműen indokolatlan a fokozott ellenőrzés céljainak fényében. A panaszos konkrét esetében ilyen egyértelmű indokolatlanságot a Testület nem látott megállapíthatónak. Az tehát a vonatkozó jogszabályok alapján kijelenthető, hogy az

említett időpontban és helyszínen a rendőrök megfelelő jogalappal, szabályosan szólították fel a területen tartózkodó panaszost ruházat és csomag átvizsgálásra.

4) A rendelkezésre álló dokumentumok szerint a rendőrök a BRFK által fokozott ellenőrzés keretében lefolytatott intézkedés sorozata, nevezetesen az igazoltatás és a ruházat és csomagátvizsgálást követően közbiztonságra különösen veszélyes eszközzel kapcsolatos szabálysértés tényállásának megállapítására került sor. Ezt követően a századparancsnok r. hadnagy utasítására a panaszost előállították, az elkobzás szükségességére hivatkozva.

5) A jogalap megítéléséhez szükséges megvizsgálni, hogy a gázspray a hatályos jogszabályok szerint hogyan minősül. A közbiztonságra különösen veszélyes eszköz fogalmát a 175/2003. (X. 28.) Korm.rendelet melléklete határozza meg, melynek d) pontja szerint ekként minősül „d) az olyan eszköz, melyből a szem és a nyálkahártyák, illetve a bőrfelület ingerlésével támadásra képtelen állapotot előidéző anyag permetezhető ki (gázspray)”.

A hivatkozott Korm.rendelet 3. § (1) bekezdése szerint ilyen eszközt – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – közterületen tilos birtokolni. Ezt a 3. § (2) bekezdésének d) pontja annyiban pontosítja, hogy ez nem vonatkozik „a legfeljebb 20 gramm töltőanyag tömegű gázspray-re, kivéve a közterületen vagy nyilvános helyen szervezett rendezvényeket”. Vagyis az utolsó fordulat szerinti alkivétel alapján a panaszolt esetre a tilalom a töltőanyag tömegére való tekintet nélkül vonatkozott a tilalom.

A Testület ugyanakkor felhívja a figyelmet az Rtv. 15. §-ának rendelkezéseire, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Egyúttal pedig a több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Utal továbbá, az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdésére, melynek felvezető rendelkezése szerint „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt (...)”.

A tárgybeli panaszügyben vitathatatlan, hogy a panaszos jogellenes magatartást tanúsított, amikor – az egyébként jogszerűen birtokolható – gázsprayt közterületen, egy nyilvános rendezvényre igyekezve magánál tartotta. A Testület álláspontja szerint az is vitathatatlan, hogy az előállítás okaként megjelölt Rtv. 33. § (2) f) pontjának III. fordulata jogalapként hivatkozható [„akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani”].

Az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdésében írt diszpozitív rendelkezés (állíthatja) az intézkedő rendőr mérlegelési jogkörébe helyezi annak eldöntését, hogy él-e az

előállítás eszközével. Vizsgálható tehát, hogy a panaszos előállítása megfelelt-e az arányosság és a fokozatosság Rtv. szerinti követelményeinek.

Az Rtv. vonatkozó jogszabályhelyéhez fűzött részletes indokolás kiemeli, hogy: „Mindkét intézkedés [elfogás és előállítás] közös vonása a személyi szabadság megvonása, az érintett személy időleges rendőri fennhatóság alá helyezése, valamely hatóság vagy más szerv hivatalos eljárásának lefolytatása céljából”. Mindebből az következik tehát, hogy az előállítás elsődleges célja az érintett személy rendőri fennhatóság alá helyezése, annak érdekében, hogy a szükséges hivatalos eljárás lefolytatható legyen.

A konkrét esetben a Testület figyelemmel volt arra, hogy a közbiztonságra veszélyes eszközt a panaszostól a rendőri jelentések szerint – átvételi elismervénnyel is igazoltan – már a helyszínen elvették. A tárgyi bizonyítási eszköz, jelen esetben a gázspray, tehát az előállítás nélkül is a hatóság birtokába került, továbbá ennek tényét, az eszköz birtoklását és elvételét pedig a panaszos sem vitatta. Nem merült fel tehát olyan körülmény, ami a tárgyi bizonyítási eszköz biztosítását, megszerzését vagy a tényállás feltárását és a panaszossal szemben az eljárás eredményes lefolytatását veszélyeztette volna, ha a közbiztonságra veszélyes eszköz elvétele után elengedik és vele szemben az eljárást „távollétében” lefolytatják, esetlegesen a szabálysértési eljárásban a későbbiekben – amennyiben az szükségesnek mutatkozik – vallomástételre beidéznek. A Testület mindezekre tekintettel arra a következtetésre jutott, hogy a panaszossal szemben az előállításra az arányosság követelményének sérelmével került sor.

V.

A panaszos beadványának második felében az előállításával kapcsolatos körülményeket kifogásolta. Kifogásolta, hogy egy külön helyiségben ingóságait elvették, miközben meztelenül kellett várakoznia, majd felszólították, hogy háromszor forduljon körbe, közben testrészeit hosszasan nézegették, ezt követően felszólították, hogy háromszor guggoljon le, a talpát emelje fel, majd a nemi szervét is emelje fel. A panaszos azt is kifogásolta, hogy mindezt nem orvos kérte tőle. Mikor hozzátartozója, valamint a Nemzeti Jogvédő Szolgálat értesítését kérte a panaszos, ezt a rendőrség számára nem biztosította.

1) Az Rtv. 2. § (1) bekezdésének második fordulata szerint: „A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” A 18. § (1)–(3) bekezdései alapján: „(1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. (2) A Rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló

fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. (3) A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.” A 31. § szerint: „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szeméremsértő módon (4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

Az értelmező rendelkezések között pedig az Rtv. 97. § b) és h) pontjai így szólnak: „b) ruházat: az intézkedéssel érintett személy testén viselt, illetőleg az intézkedés helyszínén nála lévő, vagy a közvetlen felügyelete alatt, illetve rendelkezésére álló ruházat, csomag és tárgy; h) fogvatartott: akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett)”. A Szolgálati Szabályzat az előállító helyiségre vonatkozó szabályok között, az 51. § (3) bekezdésben így rendelkezik: „Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A Testület idézi a Jelentés Megállapításainak IV. részében foglaltakat is: „Az előállítás foganatosítására meghatározott szabályok nem rendelkeznek arról (így elő sem írják kötelezően), hogy az elhelyezést megelőzően – az előzőekben bemutatott – alapos, meztelenre vetkőztetéssel járó ellenőrzést le kellene folytatni. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított (...). Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. (...) A fogvatartottak befogadási eljárása azonban lehetővé (de nem kötelezővé!) teszi a motozást. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: fogdaszabályzat) alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogvatartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki. (Figyelemmel arra, hogy a fogdaszabályzat a fogvatartott fogalmát kizárólag annak alkalmazásával összefüggésben határozza meg, nem okozhat valós problémát az sem, hogy az Rtv. 97. § h) pontja fogvatartott fogalmát ettől eltérően határozza meg.) (...) A befogadás fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése pedig a következőképp rendelkezik: »Befogadáskor a fogvatartott ruházatát át kell vizsgálni, szükség esetén motozásnak vethető alá. A motozás elvégzésével

azonos nemű személyt kell megbízni. A motozás indokolt esetben kiterjedhet a testüregék orvos általi átvizsgálására is. A vizsgálatok során más fogvatartott, a motozásnál a fogvatartottal ellentétes nemű személy sem lehet jelen.« 2009. március 15-én az előállítások foganatosítására ugyan egyébként rendőrségi fogdaként működő épületben került sor, azonban a legegyszerűbb gondosság esetén meglehetősen könnyedén megállapítható lett volna, hogy a vizsgált esetben nem a fogvatartottak befogadására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. (...) Mindezek alapján megállapítottam, hogy a rendőrség eljárása az előállítottak levetköztetése miatt az embertelen és megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot okozott. A rendőrség vizsgált előállítások során folytatott eljárásának nem lehetett indoka az sem, hogy a fogvatartott fogalmát a fogdaszabályzat (mint speciális szabály) az Rtv.-nél (mint generális szabálynál) szűkebben határozza meg.”

A kifogásolt levetköztetéssel kapcsolatban – amely a panaszoson kívül másokat is érintett, akik ugyanott kerültek előállításra – a Testület emlékeztet arra is, hogy a Rendőrség belső vizsgálatot rendelt el. Ezen vizsgálat megállapításai az Indokolás II. részének 4) pontjában olvashatók. A Rendőrség közleménye szerint (www.police.hu/friss/BRF-20090318_90.html) a befogadás szakszerűtlenségéért felelős osztályvezető, a befogadást végrehajtó fogdaőr és a szabálysértési eljárást lefolytató két előadóval szemben fegyelmi eljárás indult.

2) A Testület a Fogdaszabályzat idézett 1. §-ának (1) bekezdését, 16. § (1) bekezdését, az Rtv. 31. §-át, valamint a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdését egymásra való tekintettel értelmezve megállapította, hogy a Fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése volt az a rendelkezés, amely alapján a panaszost a rendőrök levetköztették és így testrészeit hosszasan, különböző pózokban nézegették. A rendőrségi dokumentumok nem nevesítik egyértelműen a panaszos által elszenvedett ezen intézkedést, a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg (ezért nem volt kötelező orvos bevonása). A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotosztott személy testüregét nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme. [A Testület mellékesen megjegyzi, hogy akkor is szükségtelen és aránytalan lett volna a panaszos Fogdaszabályzat szerinti megmotosztása, ha azt az esetében nem tévesen alkalmazták volna, a 16. § (1) bekezdése ugyanis azt csak „szükség esetén” teszi lehetővé, márpedig a panaszossal kapcsolatban a rendelkezésre álló dokumentumokban semmi nem mutatott arra, hogy szükséges lett volna megmotosztani (önkárosításra vagy a fogvatartás biztonságának veszélyeztetésére alkalmas tárgyat próbálna a testfelületén becsempészni).]

A Testület a BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentését – az abban foglaltakkal lényegében egyetértve – a következővel kívánja kiegészíteni. Az összefoglaló jelentés

szerint belső vizsgálat folyt a kérdéskörben, melynek során megállapítást nyert, hogy a fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor „az előállított személyek teljes, levetett ruházatát, ezt követően testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés aránytalan és indokolatlan volt.” A fent kifejtettek miatt – különös figyelemmel a jogszabály személyi hatályát megállapító 1. §-ának (1) bekezdése rendelkezéseire (őrizetes, előzetes letartóztatott, elítélt és a szabálysértési elzárást töltő) – a panaszossal mint előállítottal szemben a Fogdaszabályzat nem volt alkalmazható, így levetköztetésének és ilyen módon történő átvizsgálásának a jogalapja sem volt meg, ezért az arányosság és indokoltság kérdése az ő esetében fel sem merülhetett: a vele szemben foganatosított intézkedés (motozás) jogtalan volt. A motozás az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázóan tekinthető eljárás, amely csak abban az esetben lehet jogszerű alapjog-korlátozás, ha megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményét szem előtt tartva foganatosítják. A panaszos esetében ezek a feltételek nem álltak fenn, ezért a Testület megállapította, hogy a jogalap nélküli motozás súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogát, és beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is – amelyet egyébként mind a Fogdaszabályzat, mind az Rtv. speciálisan is nevesít.

A Testület emellett felhívja a figyelmet arra a jogbizonytalanságra, amelyet az előállítottak – mint személyi szabadságuktól megfosztott személyek – helyzetének szabályozatlansága okoz. Egy ilyen súlyú jogkorlátozás esetén elengedhetetlen, hogy az érintettek státuszát, jogait és kötelezettségeit részletes normák rendezzék. A probléma megoldása érdekében a Testület jelezni fogja aggályait az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek.

3) A panaszbeadvány azon részét illetően, amelyben a panaszos azt sérelmezte, hogy hozzátartozója értesítését nem tették lehetővé számára, a Testület a következőket állapította meg. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése teljesen világosan fogalmaz, amikor kötelezően előírja, hogy fogvatartott részére [és itt az Rtv. 97. § h) pontja szerint az előállított is fogvatartott] biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. E törvényhellyel kapcsolatban a Testület már a 130/2008. (XI. 5.) sz. állásfoglalása Indokolása IV. részének 2) pontjában felhívta a Rendőrség figyelmét arra, hogy ezt a lehetőséget elsődlegesen a panaszosnak kellett volna biztosítani, és csak akkor a Rendőrség feladata a hozzátartozó vagy más személy értesítése, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy e jogával élhessen. A Testület szerint ennek elmaradására a konkrét esetben nem elégséges magyarázat az, hogy a BRFK Központi Fogdában nincs ügyeletes tiszt, aki az előállítottak jogainak biztosításáért felelős lenne [vö. Indokolás II. rész 4) pont]; ez ugyanis nemcsak ilyesfajta súlyos szervezési mulasztás eredménye. A Testület véleménye szerint legminimálisabb elvárásként is támasztható, hogy a jogkorlátozó intézkedéseket foganatosító rendőrök ismerjék az Rtv. vonatkozó szabályait, főleg az ilyen és ehhez hasonlóan fontos garanciális rendelkezéseket, amelyekről nekik adott esetben

felvilágosítást kell adniuk – még ügyeletes tiszt, vagy „rendelvény” hiányában is. Ez a megállapítás fokozottan igaz a fogvatartottakkal szolgálati beosztásuknál fogva tipikusan kapcsolatban álló rendőrökre. Téves tehát az a megállapítás, amely szerint a fogdaőröknek sem joguk, sem kötelezettségük, sem lehetőségük nem volt a fogvatartottak hozzátartozóinak értesítésére. Ilyen szempontból az sem releváns, hogy nem volt fellelhető annak dokumentált nyoma, hogy a panaszos kérte volna hozzátartozója értesítését – ugyanis annak sincs semmilyen dokumentált nyoma, hogy a panaszos egyértelműen hangot adott volna azon szándékának, hogy ezt nem kéri. Márpedig a panaszbeadványban a panaszos világosan leírta, hogy hozzátartozója értesítését kérte, amelyre szóban azt a választ kapta, hogy az „ilyen esetben nem szokás, csak őrizetbe vételnél” (ez egyébként tartalmilag megegyezik a BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentésében írt kifogással, miszerint szabálysértés elkövetése miatt előállított személyek esetében nem került rendelvény kiállításra, ezért a fogdaőr nem tudhatta, hogy az előállított kivel tarthat kapcsolatot).

Mindezek miatt a Testület megállapította, hogy a panaszos azon fogvatartotti jogától való megfosztása, hogy valamely hozzátartozóját vagy más személyt értesíthessen – különösen egy ilyen hosszú előállítás esetében – megvalósította a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának súlyos sérelmét.

A személyes szabadság korlátozása a Testület álláspontja szerint az egyik legsúlyosabb alapjog-korlátozás, mely a rendőri intézkedésekkel összefüggésben felmerülhet, ezért annak indokoltságával, okszerűségével és jogszerűségével összefüggésben az eljárási garanciák fokozott érvényre juttatása mindenképpen indokolt.

Az Alkotmánybíróság a 66/1991. (XII. 21.) AB határozatban megállapította: a személyes szabadság alkotmányos alapjogát törvény – a büntető jogszabály – az Alkotmány megengedő rendelkezése folytán korlátozhatja. A személyes szabadságnak jogszerű ('törvényes') elvonása is okozhat alaptalan sérelmet. Az egyes korlátozó rendelkezések csak akkor fogadhatók el alkotmányszerűnek, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükségszerű és arányos.

A 13/2001. (V. 14.) AB határozat rögzítette, hogy Az Alkotmánybíróság az alapjogi korlátozást akkor tekinti indokoltnak, ha az valamely más alapvető jog biztosítása vagy alkotmányos cél érdekében történik. Az Alkotmánybíróság a 13/2003. (IV. 9.) AB határozatban pedig rámutatott arra, hogy a személyi szabadság szükséges és ezen túlmenően arányos korlátozására alkotmányos cél elérése érdekében általában akkor kerülhet sor, ha azt a korlátozással érintett személy jogsértő magatartása vagy cselekménye, illetőleg kényszerítő ok vagy nyomós közérdek alátámasztja, illetve indokolja.

A Testület rámutat, hogy az Alkotmánybíróság a személyi szabadság jogának korlátozásával kapcsolatban vizsgálta az Rtv. vonatkozó rendelkezéseit és a 65/2003. (XII. 18.) AB határozatában megállapította, hogy az előállítás és az őrizetbe vétel

eljárási rendjét meghatározó rendelkezések megfelelnek a személyi szabadság átmeneti korlátozásához szükséges alkotmányos követelményeknek. (ABK 2003. december 900., 910.). Ezeket a törvényben meghatározott intézkedéseket a közrend és a közbiztonság védelméhez fűződő közérdek indokolja, és az teszi szükségessé, hogy az érintett személyek a hatósággal való együttműködésre készséget nem mutatnak. A személyazonosság megállapításával összefüggő jogkorlátozás (előállítás és fogva tartás) kapcsán az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a korlátozás indokoltsága mindaddig fennáll „amíg az alkotmányosan elfogadható cél, vagyis a személyazonosság megállapítása folyamatban van”.

A Testület mindezekre figyelemmel a konkrét ügyben úgy foglalt állást, hogy az előállítás indokoltsága és arányossága, egyúttal okszerűsége és kiváltképp célhoz kötöttsége – magának az előállításnak a jogszerűsége esetén is (tehát ha az jogszerű lett volna) – csak addig állt volna fenn, amíg a panaszos által a hatóság részéről vélelmezetten elkövetett szabálysértéssel kapcsolatban meg nem hallgatták. Ezt követően – a Testület álláspontja szerint egyébként jogszerűtlen – fogva tartásának okai megszűntek, ezt még az az esetleges körülmény sem indokolja, hogy adott időpontban nagy számban történő előállítások és az ezen idő alatt foganatosított eljárás cselekmények (befogadás, eljárás alá vont személyek meghallgatása, határozathozatal) indokolták a meghosszabbítást. Ezt – mindezen felül – még az az esetleges körülmény sem indokolja, ha a meghallgatást követő fogva tartás ideje alatt a szabálysértési határozatot leírták és az részére átadták, illetve átvették. A Testület álláspontja szerint ezt a részére – adatainak rögzítését követően – akár postai úton is kiküldhették volna, de akár úgy is megtehették volna, hogy a személyes szabadság korlátozását megszüntetik és az eljárás alá vont panaszos pl. a folyosón várakozik, amíg a határozat elkészül.

A Testület ez úton megjegyzi, hogy kifogásolhatónak tarja a válasz azon részét is, amely szerint a Testülethez fordulás lehetőségéről szóló tájékoztatást semmilyen norma nem írja elő, csak egy ORFK utasítás néhány rendelkezése foglalkozik a kérdéssel. Túl azon, hogy ez a válasz a lélektelen, bürokrata magatartás iskolapéldája, tételes jogi okból is cáfolható, ugyanis az Rtv. 20. § (2) bekezdésének második fordulata szerint: „Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.” Mivel a Testülethez fordulás lehetőségét – amely éppen az Rtv. IV–VI. Fejezeteit vizsgálhatja a 92. § (1) bekezdése szerint – is e törvény, vagyis az Rtv. tartalmazza, ezért erről is, mint az „e törvény szerinti panasz lehetőségéről”, az említett intézkedések és kényszerítő eszköz-alkalmazások után a rendőrnek törvényi kötelezettsége felvilágosítást adni. Ennek elmaradása az intézkedés alá vont panaszjogát egyértelműen sérti. A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése szerint az előállítottak – így a panaszos is – a jogaikról és kötelezettségeikről szóló tájékoztatást az előállítási jelentések szerint megkapták, erre azonban – a panaszos által aláírt időtartamról szóló igazoláson kívül, amelyen az elérhetőségek tévesen szerepelnek – semmilyen egyéb dokumentum nem utal.

A fent írtak miatt – különös tekintettel arra, hogy a panaszos által aláírt igazoláson egyik panaszlehetőséghez tartozó elérhetőség sem volt valós, valamint a Testülethez fordulás lehetőségéről egyáltalán nem is tartották szükségesnek őt tájékoztatni – a Testület megállapította a panaszos panaszjogának súlyos sérelmét, hiszen őt dokumentáltan egyetlen érdemi panasz fórumról sem tájékoztatták helyesen. A rendőrség ezzel nem tett eleget az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglalt törvényi kötelezettségének, amelyen adott esetben az sem változtat jelentősen, hogy a panaszos feltehetően már tudott a Testülethez fordulás lehetőségéről, ezért is tudott aztán a rendőrség mulasztása ellenére élni panaszjogával.

VI.

A fentiek szerint a Testület a panaszossal szembeni intézkedések során súlyos alapjogsérelmet állapított meg, és az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. június 17.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,

előadó testületi tag

Dr. Juhász Imre

elnökhelyettes,

testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra

testületi tag

Dr. Féja András

testületi tag

Kádár András Kristóf

testületi tag